

(Alleen het gesproken woord geldt)

Balv 2019 Speech Jan van Zanen

Dag allemaal,
geachte collega's,
Fijn dat u er allemaal weer bent.
Welkom terug (of van harte welkom) op onze Buitengewone ALV van 2019.

Een tussentijdse ALV is inmiddels gebruikelijk geworden voor onze vereniging.
Ook dit jaar hebben we veel te bespreken.
Het doet ons goed om te zien dat u vandaag in groten getale aanwezig bent hier in Nieuwegein.
Ik begon maandagochtend vroeg de week in Apeldoorn waar een kleine 500 mensen aanwezig waren op het congres gemeentefinanciën, aan het eind van de week verheug ik me opnieuw in een grote opkomst.

Beste mensen,
Als lokaal bestuurders bent u de ogen en oren van onze dorpen en steden, van de samenleving op lokaal niveau.
Het kan u dus niet zijn ontgaan dat er onrust en onzekerheid in de samenleving heerst.
De afgelopen periode hebben de boeren, de bouwers en de leraren hun onvrede geuit richting het kabinet en parlement.
Zij vroegen aandacht voor de grote opgaven waar zij voor staan, en voor het gebrek aan middelen (en perspectief) om aan die opgaven te voldoen.

Ook wij, de VNG en de leden, hebben herhaaldelijk de noodklok geluid.
Dit voorjaar stuurden we via de krant een open brief aan al onze inwoners.
En met gepaste trots noem ik de aanwezigheid vorige week maandag, van bijna 150 wethouders bij het Wetgevingsoverleg Jeugd in de Tweede Kamer.
Wij hebben van ons laten horen.
Ons gezicht laten zien.
Breed en gezamenlijk.

En dat is hard nodig.
Want, u heeft het mij eerder horen zeggen: het water staat gemeenten aan de lippen.
Gemeenten hebben grote moeite hun begroting sluitend te krijgen.
De nood is aan de man en aan de vrouw.

De ene minister denkt de onrust te kunnen bestrijden door een stelselwijziging van de zorg aan te kondigen.

Een ander bewindspersoon denkt de verhoudingen te kunnen verbeteren door een verplichte tegenprestatie voor de bijstand op te leggen.

Steeds weer worden voorstellen gedaan die gemeenten, nota bene medeoverheid, in een bepaalde richting dwingen.
In het keurslijf van een uitvoeringsloket.

Het Rijk bepaalt, de gemeente betaalt... dacht het niet.

Zo werkt het niet.

Althans, zo zou het niet moeten werken.

En met interbestuurlijk samenwerken op basis van gelijkwaardigheid heeft het natuurlijk al helemaal niets te maken.

Gemeenten zijn medeoverheid.

Doen er toe.

Hebben eigen beleidsvrijheid, verdienen daarvoor de randvoorwaarden in wet- en regelgeving en voldoende middelen.

Het Rijk lijkt soms een heel andere uitleg te geven aan interbestuurlijk samenwerken dan wat wij hebben afgesproken.

Het gaat om gelijkwaardigheid.

De positie van lokale partijen is wat dat betreft exemplarisch.

Lokale partijen leveren bijna een derde van de gemeentelijke volksvertegenwoordigers en maken deel uit van de helft van de colleges.

Er is 9 miljoen extra beschikbaar voor politieke partijen.

Wat daarvan naar lokale partijen gaat, dat moet je met een vergrootglas zoeken...
350.000 euro.

Neem me niet kwalijk, maar dat is een footje.

Natuurlijk gunnen we landelijke politieke partijen extra middelen.

Maar een faire verdeling kan ik dit niet noemen.

En laat ik ook de opschalingskorting voor gemeenten niet vergeten.

Of crisiskorting.

Ja Zoetermeer, we nemen jullie term meteen over.

Weet u het nog?

In 2012 besloot het rijk tot deze korting, vanwege de financiële crisis en de noodzaak om de rijksbegroting weer sluitend te krijgen.

Zie ik het goed?

De crisis is al weer enige tijd voorbij en de Rijksbegroting laat flinke overschotten zien.

Maar de korting op gemeenten loopt de komende jaren nog steeds flink op.

Mede hierdoor verkeren wij als gemeenten nog steeds in crisis-modus: onze voorzieningen staan onder druk,

het onderhoud van wegen en openbare ruimten wordt uitgesteld,

minima krijgen minder steun,

evenementen worden versoberd of volledig stopgezet...

er is, begrijp ik, nu zelfs een gemeente waar ze alle kunstwerken uit het gemeentehuis in de verkoop doen...

Het lijkt black friday wel.

Ook in de volgende kabinetsperiode staan we voor enorme maatschappelijke opgaven.

Zo verwacht het Rijk van ons dat wij in onze gemeenten de energietransitie gaan doorvoeren.

Natuurlijk willen wij die opgave met beide handen oppakken.

Maar: als wij nu al grote moeite hebben het hoofd boven water te houden,

Dan moeten we ergens een grens trekken.

Dan kunnen wij de energietransitie niet in de allerhoogste versnelling doorvoeren.

Gemeenten doen wat ze kunnen, maar als er onvoldoende middelen zijn, dan zal het een tandje minder moeten.

Al deze voorbeelden worden bij voortduring bij het Rijk onder de aandacht gebracht.

En nogal indringend kan ik u zeggen.

Onze collega's plaatsen namens de VNG steeds opnieuw vanuit de lokale praktijk kanttekeningen bij allerlei opgaven, denk aan Peter Heijkoop over de inburgering in Trouw vandaag, en zij blijven het gesprek aangaan met het kabinet.

Veelal herkennen en erkennen de vakministers onze problemen.

Zijn ze bereid om mee te denken over oplossingen.

De wil om er samen uit te komen is er zeker.

Maar vervolgens lijken we steeds vast te lopen op het ministerie van financiën.

En verzanden we in discussies over structuren (zoals de regiovorming die de minister wil bij de jeugdzorg) en centen.

In plaats van over voortgang en oplossingen op maat.

Meer en meer rijst bij mij de vraag:

is dit de manier waarop wij met elkaar willen omgaan?

We blijven maar steggelen over middelen en uitvoeringsstructuren (denk aan PGB en abonnementstarief), terwijl we snakken naar een werkbare verdeling van verantwoordelijkheden.

Het zijn discussies vanuit de Haagse vierkante kilometer.

Daar is geen inwoner mee geholpen.

Inwoners willen dat de grote maatschappelijke vraagstukken

worden aangepakt en kijken dan terecht naar ons als de

eerste vertegenwoordigers van de overheid.

De komende tijd zullen we het kabinet blijven aanspreken op samenwerking op basis van gelijkwaardigheid.

Dat is hard nodig.

De premier beloofde het zelf ook in zijn videoboodschap: we kunnen het alleen samen doen.

Wij zullen hem daar aan houden.

355 gemeenten breed.

Artikel 2 van de financiële verhoudingswet hebben wij aan onze kant:

als door nieuw voorgenomen overheidsbeleid de taken van gemeenten wijzigen, dan moet ook worden toegelicht wat daarvan de financiële gevolgen zijn.

Taak erbij, geld erbij.

Zo simpel is het.

Beste mensen,
Gemeenten hebben het op dit moment niet makkelijk,

De 355 Nederlandse gemeenten staan allemaal voor vergelijkbare opgaven.
En dus is het, ondanks onze onderlinge verschillen, van belang dat wij zoveel mogelijk samen blijven optrekken.

Als eerste overheid zijn wij dat aan onze inwoners verplicht.

Als wij, lokale overheden, de vele taken niet oppakken, dan doet niemand het.

Dan blijven ze liggen, ten koste van die inwoners.

Geen enkele overheid wil dat laten gebeuren, ook het Rijk niet.

Zeker in deze barre tijden, moet voorop blijven staan dat wij elkaar blijven steunen.

Dat wij het samen doen.

Niet voor onszelf, maar voor onze inwoners.

Bestuur en commissieleden blijven er, met u allemaal, keihard voor gaan. Want het is de moeite waard.

Dank voor uw aandacht.

Dan gaan we nu verder met de Buitengewone ALV.